ޙުކުމް ނުކުރޭ ނަމަވެސް އެތަކެއް އަހަރު ޖަލުގައި!

[illegible]!

#EndVaanuvaa

" މިހާރު ބަންދުކޮށްފައިވާ މީހުންގެ ތެރެއިން ގާތްގަނޑަކަށް 30% މީހުން ތިބީ ޝަރީޢަތަކާއި ނުލައި ބަންދުގައި، މިއީ އައިސީސީޕީއާރުގެ[1] 9 ވަނަ މާއްދާ އާއި ޚިލާފު ކަމެކެވެ. ... "

[1] އިންޓަރނޭޝަނަލް ކޮވެނަންޓް އޮން ސިވިލް އެންޑް ޕޮލިޓިކަލް ރައިޓްސް (މަދަނީ އަދި ސިޔާސީ ޙައްޤުތަކާ ބެހޭ ބައިނަލްއަޤްވާމީ ޢަހުދުނާމާ)

— ޔޫއެން

" މީހެއްގެ ބަންދު، "ވާނުވާ" އަކަށްވެދާނެ، އެމީހެއްގެ ޝަރީޢަތް ފެށޭނެ ދުވަހެއް، ނިމޭނެ ދުވަހެއް ނޭނގި، ޝަރީޢަތް ޝެޑިއުލްކުރާނެ ދުވަހަށްވެސް ނޭނގި ހުކުމްނާޖެހިއެވެ. އެހެންކަމުން، އެއްވެސް ބަންދެއް "ވާނުވާ" ބަންދަކަށް ވުމުގެ އަސާސީ ސަބަބަކީ، އެމީހަކު ބަންދުގައި ހުންނާން ޖެހޭ ދުވަހެއްގެ އަންދާޒާއެއް ކުރަންވެސް ނޭނގުމެވެ. "ވާނުވާ" ނޭނގުމެވެ. "

— ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް

ޙުސައިން ޝަމީމް

1- އދ "ގެ ސަބްކޮމިޓީ އޮން ޕްރިވެންޝަން އޮފް ޓޯޗަރ" އިން 2021 ވަނަ އަހަރުގެ 29 ނޮވެމްބަރު އިން 9 ޑިސެމްބަރު އަށް ރާއްޖެ އަށް ކުރި ދަތުރުގައި ފާހަގަ ބަންދާއި ގުޅޭ ގޮތުން ފާހަގަކުރައްވާ ކަންބޮޑުވުންތައް:

• މިހާރު ބަންދުކުރެވިފައިވާ މީހުންގެ ތެރެއިން ގާތްގަނޑަކަށް 30% މީހުން ރިމާ ޝަރީޢަތާ ނުލައި ބަންދުގައި ކަމަށާއި، މިއީ އައިސީސީޕީއާރުގެ 9 ވަނަ މާއްދާ އާއި ޚިލާފު ކަމެއް ކަން އެ ޑެލިގޭޝަން ފާހަގަ ކުރައްވާފައި ވެއެވެ.

• ޝަރީޢަތާ ނުލައި ދިގު މުއްދަތަކަށް ބަންދުކުރެވިފައިވާ ބައެއް މީހުން ރިމާންޑް އަހަރު ނުވަތަ އެއަށްވުރެ ވެސް ގިނަ ދުވަސް ވެފައި ވާއިރު، ގިނަ އަދަދެއްގެ ބަނދީން ކަސްޓަޑީގައި ވަކިން ބަހައްޓާ ފުލުހުންގެ ބަންދުގައި ބަހައްޓަމުން ގެންދާކަމަށާއި، އަދި މިގޮތުން ބަންދުގައި ބަހައްޓާ ތަނުގެ ޖާގައިގެ ދަތިކަމާއި ހުރިހާ ބަނދީން މިންވަރަށް ބޮޑަށް ބައިތިއްބައިގެން ދަނީކަން ވެސް ފާހަގަ ކުރައްވާފައެވެ.

މިފަދައިން އިންތިޒާމެއް ނެތި ހައްޔަރު ކުރުމަކީ މީހުން ބަރުވެ ސަރުކާރުން މިކަމަށް އިހުމާލުވާ ކަމުގެ ނިޝާނެއް ކަމަށާއި، އަދި މިކަމަށް ތިޔައްކޮށްދީފައިވާ ނަޒަރަކީ ރައްކާތެރި ނޫން ކަމަށް ވެސް އެ ޑެލިގޭޝަން ފާހަގަ ކުރައްވާފައެވެ.

• އެގޮތުން ތަފާތު ގުރޫޕްތަކުގެ މީހުން ބައިވެރިވާ އިޖުތިމާއީ ހިތްހަމަނުޖެހުންތައް ރޮނގުން ކުރެވޭ ކަންކަމާއި ގުޅިގެން މަސައްކަތް ކުރަން ބޭނުންވާކަން ވެސް ފާހަގަ ކުރައްވާފައެވެ.

• ކުށެއް ސާބިތު ނުވާނަމަ ހުކުމް ކުރުމުގެ ކުރިން ދުވަސްތައް ވެސް ހަމަވާ ކުރަން ޖަލުގައި ކުށެއް ނެތި މީހުން ގޮތުގައި ބަހައްޓާ މުއްދަތު ހާސިލު ވެސް، އައިސީސީޕީއާރުގެ 10 ވަނަ މާއްދާއާއި ޚިލާފު ޤާނޫނީ ގޮތުގައި މީގެ ބޭރުން ކުށެއް ސާބިތު ނުވާ ޤައިދީންނާއި ކުށުގެ ނިޔާ ކުރެވިފައިވާ މީހުން ވަކިން ބަހައްޓަން ޖެހޭކަމަށް ވެސް ފާހަގަ ކުރައްވާފައެވެ.

2- ބަންދުކުރެވޭ ފަރާތްތަކާއި ގުޅޭ އެއް ހަމައެއްގައި ޙައްޤު ނުކުރުން

ބަޖެޓް ކުންފުނިތަކުގެ ޖަލުގައި ހައްޔަރު ކުރެވޭ ފަރާތްތަކާއި ގުޅޭ އެއް ހަމައެއްގައި ޙައްޤު ނުކުރުމަށް ފުރިހަމަ ދިރުމަކީ އިންސާނާއަށް މި ޖަމާއަތުން ކަންނޭނގޭ ކަމެކެވެ. މި ގޮތުން ސިޔާސީ ފަރާތްތަކުން ބަޖެޓް މައްސަލަތަކުގައި ހައްޔަރު ކުރުމުގައި ވެސް ފަސޭހަ ގޮތަކުން ފަރާތްތަކަށް ދެވޭ، ހުކުމުގައި ރިޔާޟީ ބާރުގެއިން ދެމެހެއްޓުމާއި، ޝަރީޢަތުން ހަމަ ވަގުތު ފޮނުވައި، ބާރުވެރިކަމާއި އަދި ވިޔަ އިންސާނިއްޔަތުގެ ހަމަތަކަށް ނަޒަރު ދޭން ފެންނަމުންނެވެ. ސިޔާސީ ފަރާތްތަކާއި ހިލާފަށް ހާލަތު ފަރާތުން ހައްޔަރު ކުރުން ބަންދު ފާރަވެރިކަމުގައި ޝަރީޢަތް ނިޔަލުގައި ހުރެ ހައްޔަރު ކުރާ އެއްވެސް ހަމަތަކެއް ނެތުމާއި، ބާރުވެރިކަމާ އިންސާނީ ހަމަތަކަށް ދިރުމުގައި ފަރާތްތަކަށް ކުރިޔަށް ދާ، ހައްޔަރު ކުރެވޭ ފަރާތްތައް ވިޔަސް ބަޖެޓް ނެގުމަށް ފަސޭހަ ވެފައިވާ ބަދަލު ފެންނަމުންނެވެ. ސިޔާސީ އަދި ރައްޔިތުން ހަމަ ހަވާލުކުރެވޭ ބަންދު ސަލާމަތް ފަސޭހަ އަދި ކަނޑައަޅާ ގޮތަކަށް ދެވޭ ފަރާތްތަކުން ބަލައިގަނެވޭ ގޮތަކަށް ބަދަލު ކުރަން ޖެހެއެވެ.

3- މުޖުތަމަޢު ބަލައި ނުވަތަ ދަރަޖައަށް ނަން ހިލޭ ކޮށްދޭ:

ބާރުތަކުގެ ޖަލުތަކުގައި ހައްޔަރު ކުރެވޭ ފަރާތް ކުށެއް ސާބިތު ނުވާ ދުވަސްވަރު އިރު، އެ ފަރާތްތައް ބަލަހައްޓަން ސާބިތު ނުވާ އަދި ޝަރީޢަތް މުޅިއަކުން ދަރުމަވަންތަ ގޮތުގައި ދިރުމުގެ އިންސާނީ ހައްޤު ހިމާޔަތް ކުރެވެއެވެ. މިފަދަ ޖަލުތަކުގެ ސަލާމަތް އެކަމަށް ބަރޯސާ ވާ ރައްޔިތުން ކަން ފާހަގަ ކުރަމެވެ. މިގޮތުގެ ހައްޔަރު ކުރެވޭ ފަރާތްތަކުގެ ޙައްޤުތަކަށް ނަޒަރު ދިނުމުގެ އަމާޒަކީ މުޖުތަމަޢު ބަލައި ނުވަތަ ދަރަޖައަށް ދިރުމުގެ، އަދި މިފަދަ އާއިލާ ތަކެއްގައި ހިމާޔަތް ކުރެވޭ ސަލާމަތް ފަދަ ސަލާމަތެއް ވަރަކަށް ކަންކަމާއި ސިޔާސީ ފަރާތްތަކުގެ ބަލާއިރު ވެސް ސަލާމަތް ބަދަލު ކުރުމަށް ފަސޭހަ ފަރާތަކުން ހިލާފު ކުރާ ކުށެއް ޖެހޭތީއެވެ. މިފަދަ ޝަރީޢަތް ސަލާމަތް ނުލިބޭ ހައްޔަރު ކުރެވޭ ފަރާތްތައް ބަލައި ކުރާ ސަލާމަތް ނަގައިދޭ ކުށުގެ ފަރާތްތަކާއި ގުޅޭ ސަލާމަތް ނުވާ ޖަލުތަކުގެ މުޖުތަމަޢުގެ ތެރޭގައި ނިކުމެވުން އަދި ބަލައިގަނެވޭ ފަދަ ގޮތެއް މި ދަރަޖަ ބަދަލުކުރެވެން ހުރި ކަންކަން ދިރުމުގައި ކުރަން ޖެހެއެވެ.

4- ޝަރީޢަތުގެ ނުލައި ދިގު މުއްދަތަކަށް ބަންދުކުރުމުން ޢާއިލާތަކަށް ކުރާ އަސަރު:

ޝަރީޢަތުގެ ނުލައި ދިގު މުއްދަތަކަށް ބަންދުކުރުމަކީ ބަލިމީހުންގެ ސަބަބުން، އެ ފަރާތްތަކުގެ ތަންފީޒީ ދަރުމަވަންތަ ޢާއިލާތަކަށް ކުރާ އަސަރު ދެރަ ކަމެކެވެ. އަދި އެ ފަރާތްތަކުގެ ބަލިމީހުންގެ އަސަރު އިޖުތިމާއީ ސަލާމަތް ނުލިބޭ ހަމަތަކުގެ ސަބަބުން، ބަންދުން ދޫކުރުމާއި ވަޒީފާ ގެއްލުމާއި، އަދި ވަޒީފާ ދޫކޮށް ދިޔަ އާއިލާ ފަރާތްތަކުގެ ދިރިއުޅުމުގެ ބަލާތީ އެއްބަސްވުމުގެ ސަބަބުން މި ފަރާތްތަކަށް ވަޒީފާ ލިބުމަށް ހުރަސް އެޅުނު ކަންކަން ފެންނަމުންނެވެ. މި ފަދަ ކަންކަމަށް ޢާއިލާތަކަށް އިތުރު ނުރައްކާ ދަތިތަކެއް ގެއްލުންތަކުގެ ވެރިވާ ފަދަ ކަމެއް ކުރިމަތިވެ ވަރަށް ބޮޑު ދަތިތަކެކެވެ.

5- ނުހައްޤުން ދޭ ބަދަލު އަދި ބާރުވެރި ހަމަތަކުން ގެއްލުން ލިބުން:

ރާއްޖޭގެ ޖަލުތަކުގައި ދިގު މުއްދަތަކަށް ޝަރީޢަތާ ނުލައި ހައްޔަރު ކުރެވޭ ފަރާތްތަކުގެ ކޯޓު މަރުހަލާ ދިގު މުއްދަތަކަށް ވަކި އަދި ދިގު ހާލަތްތަކުގައި ބަދަލު ދިނުމުގެ ޝަރީޢަތުގެ ނިޔާއާއި، އެފަދަ ފަރާތްތަކުގެ ކުށެއް ސާބިތު ނުވާކަމަށް ހުކުމް އިއްވާ ބާރުގެ ބަދަލު ދިނުމަށް ވެސް، އެފަދަ ފަރާތްތަކުގެ ގެއްލުމަށް ބަދަލު ކުރުމަށް ކަމާބެހޭ މުއައްސަސާތަކަށް ޤާނޫނީ ގޮތުން ހުށަހެޅިފައިވާ އެއްވެސް އުސޫލެއް، ނުވަތަ ދިރުމުގެ ގެއްލުންތަކަށް ބަދަލު އެއްވެސް ނިޒާމެއް ނުހުރި ކަމަށް ފާހަގަ ކުރެވެއެވެ. މިފަދައިން ހައްޔަރު ކުރާ މުއައްސަސާ ތަކުގެ ދިރިއުޅުން ދޭ އަނިޔާތަކުގެ ޝަރީޢަތް ނުހައްޤުން ހުކުމް ނުލިބޭ ގޮތުގެ އަނިޔާ ހުކުމްތަކުގެ ޒިންމާ އަނިޔާވެރިކަމުގެ ނިޔާ ބަދަލު ދިނުމަށް ވެސް ފާހަގަ ކުރެވެއެވެ.

6- 2023 ވަނަ އަހަރު އިންޓިގްރިޓީ ކޮމިޝަން އަށް ސަރުކާރު ގެ ވައުދު:

ދިވެހި ރާއްޖޭގެ ވެރިކަމާއި 2023 ވަނަ އަހަރު ހަވާލުވި ސަރުކާރުން ވަނީ ޝަރީޢަތް ނިޒާމު އިސްލާހުކުރަން، ވާނުވާ ބަންދު އުވާލައި، ނުހައްޤުން ޖަލުތަކުގައި ދޭ އަދަބުން ބަދަލު ހޯދައިދޭން ނިޒާމެއް އެކުލަވާލާނެ ކަމަށް ވައުދުވެފައެވެ. މިގޮތުން ރައީސް ވެސް ވިދާޅުވެފައި ވާ ގޮތުން ވެރިކަމަށް ހަވާލުވުމުގެ ވެރިކަމުގައި މިހާރުވެސް ގޮތެއް ނުނިންމައި ބަންދުގައި ބަހައްޓައިގެން ގެންގޮސް 48 ގަޑިއިރަށް ކަމަށް ވެސް ރައީސް ވިދާޅުވެ ބަދަލުވިއެވެ. އަދި އެ ވެރިކަމުގައި ބަދަލުގެނައުމަށް ވާނުވާ ބަންދުގައި މީހުން ބާއްވައިގެން ނިމުމަކަށް ގެނައުމުގެ މަސައްކަތް މި ފެށުނިއިރު މަހުގެ ތެރޭގައި ފަހަރު ކަމަށް ރައީސް ވިދާޅުވެ ބަދަލުވިއެވެ. މިހާރުވެސް ބަދަލުގެ ވައުދު މި ވަނީ ވާދަވެފައެވެ.

މުޖުތަމަޢުގެ އިޙްތިރާމް:

މުޖުތަމަޢުގައި ފާހަގަ ކުރެވިފައިވާ އެއްވެސް ނުހައްޤުތަކަށް ރިޢާޔަތްކުރާ ކަމެއް، ވާނުވާ ބަންދަކުން ނިމުމެއް ގެނައުން، އަދި ސަރުކާރުން ވައުދު ފުރިހަމަ ގޮތެއްގައި ޢާއިލާތަކުގެ ބައްދަލުކޮށް ކުރިމަތިވާ ދަތިތަކާއި ނިޒާމެއް މި ހިނދުން މި ހިނދަކު ގެނައުމަށް ކުރިއަށް ގެންދަން ޖެހޭ، އަދި މި މަސައްކަތް އިސްކަން ދޭން ވާނީ، ބައްދަލުކުރައްވާ އެކަމަށް ބަދަލުކުރުން ވިސްނާ އިރުގައި ވާދަވެރި ކުރިއަށް ގެންދަން މި މުޖުތަމަޢު އިން ގޮވާލަމެވެ.